

"מהכישלונות הקטנים יצאתי חזק"

נאי, והוא ידע שאם הוא יהיה טוב הוא יכול להפוך להנרסאי, ואם הוא יהיה מצטיין הוא יכול בהחלט להתקדם ולהיות מהנרס. הכול פתוח לפניו. בישראל זה לא המצב."

קשה לספור כמה דימויים ומספרות סומק מרכיב כשהוא מרבה. מפרק מבנים של השפה ומרכיב מחרש. אין מקום לכל העושר הזה. על אחת אני בכל זאת לא יכולה לוותר. היא נאמרה כשהוא דיבר על איך הוא בחר מה ללמד מתוך תוכנית משרד החינוך. "ברוח שבין 15 ל-18 אתה מלמד רברים שיהיו, עבור חלק מהתלמידי דים, הפעם האחרונה שהם יתעסקו עם חומרים כאלה. אז יש לך אחריות מה ללמד. פעם, כש לימדתי את 'הר ארנו' של אורי דה לוקה, שכתב בו על שכונה בנאפולי, אז התלמידים פתאום דיברו על הספר הזה הרבה. הם הצליחו לרפר את הסיפור בדיבורי חיים. העבירו את הסלון שלהם לשם, את המסכת משם לכאן. או למשל כשלימדתי בשנה מסוימת את 'הצוהר בואר' של סמי מיכאל, ותלמיד נתקל שם בערבייה מניסנס שאמרה שהמשרד יהודה עמיחי אוהב עליה יותר מכל משרד ערבי, והוא מספר לי שהוא הלך לקרוא יהודה עמיחי, אני יודע שבו רתי נכון והצלחת".

בבוקר למחרת הפגישה שלנו חיכה לי מייל מסומק: "היו גם רגעי משבר. בית ספר זה לא כרוניקה של הצלחות ידועות מראש. היו תלמידי מידים שבניתי להם כרמיון שלי פנטהאוז של הצלחה, ולבסוף נשארתי בקושי בקומה הראשונה. היו שירים שכתבתי שהפגשתי את הנהלת בית הספר, והיא לא הצליחה להעביר את שן ההתלהבות שהייתה לי. לא פעם הייתי צריך לחשב מסלול מחדש. הגיפייא שהוביל מהראש שלי ללב התלמידים צריך היה מרי פעם לטעון את עצמו מחדש. מורה שיספר רק על הצלחות כנראה מלמד בכית הספר של הרמיון. אבל, ואני יכול להעיד בשבועה על האבל הזה, מהכישלונות הקטנים האלה יצאתי חזק".

סומק סופר תשעה מנהלי בית ספר שהתחל פו כ-36 שנות ההוראה שלו. הוא עצמו לא רצה להפוך למנהל, "למרות שכל הזמן הציעו לי".

"כי ניתנה לי ההזדמנות להיות 'קבלן שני פרוצים' לתלמידים שכל אחד מהם היה תלמידי שלא קלטו אותו נכון. המשקפת שכונת אליו על ידי המערכת לא היתה מכונת עד הסוף. לעירוני י"א מגיעים תלמידים שזקוקים לחיבוק כדי להחזיר לעצמם את האמונה בעצמם אחרי חוויית הסילוק שהם חוו".

דרוך הספרות? "גם כן".
לא לביזם מתאימה ספרות.
"זה נכון. המערכת רוצה להתייחס לכל התלמידים באופן אחיד, אבל הילדים שונים זה מזה. הרבה פעמים אני מספר לתלמידים את האגדה הסינית על האישה שסחבה מהי נהר שני כרי מים. אחד שלם ואחד עם חדר. במשך שנים היא הייתה סוחבת את שני הכי למה היא סוחבת אותו, אם בסוף היא מגיעה רק עם חצי מכונית המים. האישה אמרה לו להסתכל על הדרך. במשך שנים בצד שלו, הצד שבו טפטפו המים, צמחו פרחים יפים. אני חושב שהאגדה הזאת העבירה להם את הידיעה וההרגשה שאפשר לחבוש להם את הפצע".

מה זה אירמר?
"שחייכים להסתכל על התלמידים באמת. לא כולם מתאימים להיטיק כמו שהמערכת הייתה רוצה. חלקם מתאימים לבתי ספר מקצועיים".

את הפללה.
"לא חייב להיות. בגרמניה למשל יש תלמידי שהולכים לבית ספר מקצועי של חברת מרצדס. הם לובשים מדים של מרצדס, הם לומדים ועובדים בטכנולוגיות של המאה ה-21 ומתקדמים. בישראל זה לא ככה. מי שמופנה לבתי ספר מקצועיים מגיע לבתי ספר שמראש מתייחסים אליהם כבתי ספר נחותים. התלמידים צריכים לפרק מכונית סוסיתא מ-1960. אדם שלמד בכית הספר של מרצדס יכור הביתה ויגיד שהוא טכני

השיעור האחרון

בפעם הראשונה זה 38 שנים לא יעמוד המשורר רוני סומק בתחילת שנת הלימודים הקרובה בכיתה, מחכה לתלמידים • הוא פורש מהוראה ו"מיחידת הקומנדו של המורים לספרות" בעירוני י"א – בית הספר להזדמנות חדשה • וכבר מתגעגע

עד שתיארו לוקח אותי למסע האחרון של אחד מתלמידיו שמת ממנת יתר: "אין ספק שזה היה הרגע הכי קשה שלי בכל 38 השנים שלי בבית הספר".

"לפעמים", הוא ממשיך, "אתה מצליח להעלות תלמיד בסנטי מטר מהמקום שהוא הגיע ממנו, אבל זה לא משנה את חייו כמו 30 הס"מ שהצלחת להעלות תלמיד אחר ולווקחים אותו קדימה, לפי סגות הדישות".

לקראת שבוע הספר האחרון יצא לאור ספרו החדש של סומק, "נקמת הילד המגמגם" (הוצאת זמורה ביתן). גם בספר הזה אפשר ללכת בעקבות סימני שנות ההוראה שנסארו על לבו, מצלילים ומקשטים ויורדים אל כריות אצבעותיו שאחזו בעט ("קורם אני כותב בעט ואז מעלה למחשב") וכתבו. למשל את השיר "הערת

שוליים לפואמה הפרגוגית":

"אחרי שאימא של ש' סיפרה שבנה נשפך על דלפק בר ליד הים בתל אביב, החליטה הועצת להחזיר. היא מילאה מבחנה אחת בוודקה, את השנייה במים ונתנה לשתי תולעים לצרף שם. הראשונה מתה אחרי כמה דקות, והשנייה המשיכה לשחות. כששאלה מה המסקנה, ענה ש' שבטננס של שותי הוודקה ריקה מתולעים. אחרי ש' שם צפרדע במגרת השולחן של המורה לספרות, הפסיקו לספר אנדרות על נסיכים מכושפים.

אחרי ש' התביאה בתחניניה פתקים עם סיפור יחסה של אנטיגונה להימון, לא הרשו לבנות לשבת בבחינות במכנסים קצרים. אחרי שנים ש' מוכר דלק בתחנה שאביו הקום, ומחלק עיתון למוי שממלא ביותר משמונים שקלים.

תופר שמלות בלה, ה התחנה עם הילד הכי טוב בכיתה, ואני משער שתחניניה ריקים מפתקים ויוניים. הו תלמידים, סרגלי פלסטיק בקלארי בך, עפרונות מבורסמו ראש וכתמי חלודה על רגלי מחו"גה,

אני עדיין מודד את עבי המילים שאתם בולאים בלבבות מקושקשים על הסנטימטרים הירוקים בשולחן בית הספר".

עדת ראייה

"לעירוני י"א מגיעים תלמידים שזקוקים לחיבוק כדי לחזור להאמין בעצמם". סומק השבוע | צילומים: ריאן

הוא יכול היה להמשיך עוד שנה חצי עד הפנסיה ואו לפרוש לגמילאות כיי דה בוק, בדיוק בגיל הנדרש, אבל רוני סומק בחר לתלות את הגיר עכשיו. בפעם הראשונה זה 38 שנים הוא לא יהיה כ" בספטמבר באחת הכי תות בעירוני י"א, בית הספר היחיד שבו לימד ספרות, תקשורת וקולנוע.

או מה תעשה ב"1 בספטמבר? אהיה בטולדו. יש שם פסטיבל שירה גדול מאוד שבחמש השנים האחרונות מומינים אותי אליו, אבל אף פעם לא נענית בחיוב כי הייתי חייב להיות בכית הספר. השנה אמרתי כן".

אבל למה אתה פורש?
סומק לא ממחר לענות. הידיים שלו נמתחות, כאילו מנסות להגיע עד לשור לחן המרוחק בפנינת האוכל שעליו מונח העיתון של יום הפגישה. יום ראשון בשבוע שעבר. על שער מוסף הספורט תמונתו של יוסיין בולט אחרי ריצת היחיד האחרונה בקריירה שלו, שבה הגיע רק במקום השלישי. "הרצים האחרים היו צריכים לתת לו לנצח", סומק אומר. "נכון שהוא עדיין מלך, אבל לא צריך היה לתת לו לפרוש ככה".

ואתה?
הוא צוחק. משחק בכוס האספרסו הק' טנה שכבר מומן התרוקנה, מעביר אותה מיד ליד. "אני פורש בשיא שלי. עוד שנה וחצי כבר הייתי בטח שחוק. לא רצייתי להגיע לשם. לא הייתי רוצה לפרוש כשאני במקום השלישי או שכבר הפכתי להיות טייס אוטומטי".

ההבנה שהסתיים בשבילו מסלול ההוראה נחתה עליו דווקא ברכות מתרגשת. ררור איסרוב, מנהל בית הספר עירוני י"א – בית הספר להזדמנות חדשה ("אני שיניתי את שמו מ'הזדמנות שנייה' ל'הזדמנות חדשה' ואני גאה על זה מאוד"), התקשר אליו וביקש ממנו להגיע למחרת לשיעור הראשון. "חשבתי שהוא רוצה שאמלא מקום של מורה חסר", סומק אומר. "לא ידעתי שאני עומד לעבור את היום הכי מרגש שהיה לי בכל השנים האלה". במקום ללמד בכיתה סומק מצא את עצמו עומד באחד מאולמות בית הספר, איסרוב לידו וגם בני המשפחה שלו שהזדמנו בלא ידיעתו, ומסתכל על תלמידי מגמת האמנות של כיתות י"א, שבמשך שנה שלמה עברו על שירים שכתב והפכו אותם לעבודות אמנות. למען האמת, עבודות הגמר שלהם. "בפעם הראשונה בחיים שלי הבנתי את הביטוי 'נעתקה נשמת'". הוא צוחק וקם להביא את הקטלוג, לא מצליח להניח אותו מידיו. מתמוגג בפעם יודע כמה מכל העבודות שהוצגו בתערוכת עבודות הגמר ומרברי ההסבר של התלמידים למה בחרו לעבוד על שיר כזה או אחר. "תראי", הוא

לא תמיד קל לי להיפגש עם מישהו שמסכם מסלול ארוך. אנחנו צוחקים הרבה על רגעים שהוא מספר איך תלמיד הפתיע אותו כשאמר לו שהוא מרגיש "בין הפ" טיש לטשן" או כשהוא נזכר בתלמיד שאמר לו כשלימד את שירת רבי יהודי הלוי, ריה"ל, "שאני תמיד אוכזר שהוא היה משורר ספרדי בגלל 'דיה'ל מרדרי". הוא צוחק בחובה, לא בלגלוג, ולא עוברים הרבה רגעים